

שפיר י"ל דכלאים צ"כ הוי בגדר דיתוי כמו כלאים צלילות.

ד. בעיקר תירוצ' כת"ר על הקושיא מושחט את פר החטאת אשר לו, דצבחה ודאי גם לפי הכ"א איכא איסור נבילה גם לכהן, יש להעיר אכתי מהא דאיתא צילקוט פ' מאורע [ס' תקנ"ט] והוצא צ"י מלא הרועים, דר"י צ"ר יהודה מלריך כהן לשחיטת אפורי מאורע, ושם הלל תשאר הקושיא דאינו צר זביחה כיון דהוא עוף, אך י"ל דריצ"י חזיל לשחיתו דס"ל אין שחיטה לעוף מה"ח כמבואר בנזיר דף כ"ט, וא"כ לפי הכ"א ג"כ לא אשתרי כלל נבילה רק עריפה כד' התוס' צחולין ולק"מ.

ה. ולע"ד צל"א ל"ק"מ מושחט את פר החטאת דכתיב צפר של כה"ג ציור"כ דאינו נאכל, וא"כ פשוט דלא שייך למיפסל שחיטתו משום אינו צ"י, דקרא דזבחח ואכלת דמפקין מני דצעי שיכא צ"י רק בדצר הנאכל כתיב, וצ"ח יתורץ גם בצפורי מאורע, אמנם יש לעיין בכל הקרבנות הנאכלים, דאף דשחיטתם כשירה גם צזר, מ"מ מדמלכין ריבוי לזה נראה צעליל דעכ"פ צככן ודאי כשר, ושם הלל יקשה דאינו צ"י. והנ"ל ליישב גם זה דאף דנבילה מותר לכהן לפי הכ"א, מ"מ צקדשים הלל גם זולת איסור נבילה הא אסור צאכילה וצבחה כדן הקדש, ורק השחיטה מכשירו, וא"כ דל איסור נבילות מהבא, מועיל לי שחיטה לאפקועי האיסור מטעם הקדש, ושפיר הוי צ"י צקדשים, ואע"ג דקיי"ל קדשים שמתו ילאו מידי מעילה ד"ת, אמנם הלל מבואר צפרש"י צמעילה דף י"ב הטעם משום דלא חזו לא לגזרה ולא להדיע דאין פודין את הקדשים להאכילם לכלבים, מש"ה נפקע קדושתם, וא"כ לפי הכ"א דכהן מותר לאכול נבילות (כא) [הוי] ראוי לאכילת כהן, וא"כ יש עלי קדושת דמים, ושוצ יש צה מעילה, ויש לעיין עוד צכ"ז, ועת לקלר.

דברי זלמן פערנר כהנא שפירא

סימן יד

בדיני זה וזה גורם, וולד בן פקועה

ב"ה יום ד' ח"י למב"י תרנ"ז לפ"ק מאלטש.

לכבוד ידי"ע וידידי הגאון הגדול סוע"ה פאר הדור כו' וכו' כקש"ת מוהר"ר ברוך שלישי"א הגאב"ק קרניק

ד. ע' ש"א סי' כ"ט, ובית הלוי ח"א סי' א'—ג'.

ע"כ לא ניתן הדיקש לדרוש על האדם כנ"ל אמנם צאמת לק"מ דהא צמנחות שם קתני הכל חייבים צלילות כהנים לויים וישראלים נשים ועצדים, הרי ס"ל להבוא תנא דנשים חייבות צלילות, וא"כ לדידי שפיר יש לדרוש בהיקש גם על האדם, ולפי"ז למ"ד נשים פטורות מלילות גם אם הותר כלאים לגמרי צכהנים אין לפוטרים מלילות, משום דלדידי לא נוכל לומר מי שישנו כו' ולא קאי בהיקש על האדם כנ"ל, ושוצ לא הוי עשה דלילות אינה שוכ צכל לגבי כלאים לפי הכ"א דכלאים הותר לגמרי אלל כהנים.

אמנם אכתי יש לעיין מתוס' יצמות דף ה' ע"א ד"ה ואכתי, עיי"ש ה'.

ג. וממולא דברי יתצאר תירוצ' נכון על מה דמבואר צאכח מספרי הראשונים ז"ל דכלאים צ"כ הוי צגדר עשה דוחה ל"ת כמו כלאים צלילות ד. ולכאורה תמוה מסוגיא דמנחות דף מ"ג הנ"ל דמבואר צה דהוי צגדר היתר מדקאמר סד"א הואיל דאשתרי כלאים לגבייהו לא לחייבו מני צלילות, ואם ה' רק צגדר עשה דוחה ל"ת לא שייך לומר כן. וגם צמסקנא משמע דלא נידי מזה רק משני דההיתר הוא רק צשעת עצודה, דכן מורה לשון "דאשתרי" דמזכיר גם צשינוי"א. (וכן מוכח מתוס' מנחות דף מ"ה [ד"ה הואיל כו'] שהקשו דאמאי מלרכין קרא לאסור נבילה לכהנים וצכלאים פשוט לן צלא קרא, נכי דאשתרי צשעת עצודה כו', ואם נאמר דלפי המסקנא הוי כלאים צ"כ צגדר דיתוי לא הקשו כלום, דודאי עשה דוחה ל"ת לא שייך רק צמקום שיש עשה, אצל צמליקה דע"כ לא הוי צגדר דיתוי (או) מהטעמים שכתבו לעיל או מטעם שכתב הדורש לציון) רק צגדר היתר, שפיר ה"א דהותר האיסור לגמרי. א"ו משמע לכו דגם צמסקנא הוי כלאים צ"כ צגדר היתר אלא דההיתר הוא רק צשעת עצודה). ולפי האמור א"ש, דהסוגיא דמנחות דף מ"ג הא אלא למ"ד נשים חייבות צלילות כנ"ל, ולדידי צצר הצאתי למעלה דאין עשה שאינה שוכ צכל דוחה ל"ת. וא"כ עשה דעצודה דאינה אלא צכהנים לא יוכל לדחות לאו דכלאים וע"כ צגדר היתר הוא, אצל לפי"מ דקיי"ל נשים פטורות מלילות, (ומו"כ) [וא"כ] גם עשה שאינה שוכ צכל דוחה ל"ת,

ג. ע' לעיל סימן ט' מענין זה.

ולכאור"א שלו' ורוב ברכה. [הוא בעהמ"ח ספר מנחת ברוד].

אחד"ש הדרי"ג שליט"א באה"ר, מכתב כ"ג קבלתי בתורמ"פ, ורב תודות להם על מלאם מצוקשי להשיגני באשר שאלתי. ולאשר לין כ"ג לעיין בספרו הוקר, אשר לא נמלא אללי ודרשתי אותו מש"צ הגאון אבד"ק בריסק ש"י [הוא הגר"ח זל"ל] כמכתבם, לזאת נתאחר מכתבי זה, כי חכיתי במכתבי עד אשר אעיין בספרם במקום שלינו.

עתה הנני בתודה רבה לכ"ג שליט"א על אשר כבדוני וענגוני בתשורתם היקרה הוא ספרם הנעלה רם הערך, אשר מדי קראי בו באיזה מקומות רווייתי עונג מדברי כ"ג הנשגבים והנעלים, יזכר ד' להוליא לאור גם יתר חיבוריהם היקרים, ויהנו רבים לאורם.

ואכתוב לכ"ג את אשר העירותי קצת בענין זוז"ג בדשיל"מ, שראיתי בספרו היקר הביא מחלוקת האחרונים בזה ופלפל בזה, [ע"י שו"ת מנחת צורך סי' ל"ג], ולכאורה יש להעיר מהא דכתב בחי' הר"ן בחולין דע"ה [ל"ל דס"ט] גבי ב"פ הבא על בהמה מעליתא אותו הולד אין לו תקנה בשחיטה, והקשה דלישתרי מטעם זוז"ג. ותירץ דלא שייך זוז"ג רק בהיתר ואיסור משא"כ הכא דגם לא השגיחינו איסור אלא דלא בעי שחיטה.

ולכאורה אינו מוזן דהתינה אם נקשה דלישתרי בשחיטה, אצל אם נקשה דלישתרי בלא שחיטה משום הלא דב"פ, הרי איסור אמה"ח הוי כשאר איסור והוי שפיר היתר ואיסור.

וא"ג רנא לומר דהא חוששין לזרע האב אינו אלא ספק ואיך יותר משום זה בלא שחיטה, אך ז"א (מלמד דביו"ד [סי' י"ג] צע"ז [ס"ק ע'] וש"ך [ס"ק י"ג] מצואר דין זה גם כשהאם ב"פ) דא"כ לישתרי בשחיטה ממ"כ.

ומוכח לכאורה בדשיל"מ לא אמרינן זוז"ג, ומשו"ה ל"ק כלל דלישתרי בלא שחיטה משום דהא יל"מ בשחיטה. (ובלשון הר"ן שם בקושיתו יש טה"ד דמוכח מתוך דברי תירומו ה"ל [נראה דר"ל מש"כ שם "משום זוז"ג לא אמרינן דלישתרי בלא שחיטה" דל"ל "דלישתרי בשחיטה"]]. רק דלישתרי בשחיטה כהלך דאינו ב"פ וע"ז שפיר תירץ הר"ן.

(אך יש לעיין אם זה נקרא כלל דשיל"מ עפ"מ דאיתא

בנדרים דנ"ט גבי תרומה מי הוי מלוה לאיתשולי עלה, וה"ג הא ליכא מלוה לשוחטה, ואף כי צמה שעומד לכך גם בלא מלוה הוי דשיל"מ גם צמחוסר מעשה וכמש"כ הר"ן שם [ע"א ד"ה תרומה מאי מלוה לאיתשולי עלה איכא] בהקדש צדכ"צ משום דעומד לפדי, אך הרי בחולין דו"ד מצואר דלא אמרינן דסתמא לשחיטה עומדת, וכן שם ד"ח קרי לשוחט מקלקל. אך י"ל דזהו רק דאינו עומד לשחיטה מיד, וכ"ז שראוי לגדל ולדות או להרישה, אצל מ"מ לכשתזקן ולא תהי' ראוי לגדל ולדות ולהרישה, עומדת לשחיטה, וי"ל דמשו"ה נקרא שפיר דשיל"מ, ול"ע בזה).

ולכאורה נראה ליישב זה בלא הא דיל"מ, דהנה צמח"כ הר"ן צע"ז [על הרי"ף השייך לגמ' דמ"ט] דזוז"ג הוא מדין ציטול אלא דבגורם א"ל רוב. לכאורה אינו מוזן דהא גם לא בהיתר אינו אלא גורם כלד האיסור, וא"כ מה בין שני גורמים לשני דברים צעין. חולם באמת א"ש בפשיטות, דצמ"מ שזכר צש"ס זוז"ג הרי הצעין שאנו דנין עליו הוי מלד עלמו (זולת הגורמים שלו) היתר גמור. כמו בולד עריפה הולד עלמו אין בו סימני עריפות, וכן צפת שאפה צתנור הרי הפת מלד עלמו היתר הוא ולכן אין הגורם הא' של איסור יכול להוליאו להצטין מהתירו כיון דיש כנגדו גם גורם היתר. וא"כ ליכא לאקשווי כלל דלישתרי בלא שחיטה מטעם זוז"ג דהרי הא דאיסור בלא שחיטה מטעם אמה"ח א"ל לומר משום דהולד מחי. רק משום דהוא עלמו חי הוא. וא"כ מזה הטעם צעלמו דשרי צעלמא צוז"ג משום דהצעין צעלמותו היתר הוא, ל"ל [=לריך להיות] כאן אסור מה"ט גופי' דהצעין צעלמו איסור הוא, ורק דיועיל לי שחיטה, שפיר הקשה הר"ן דלזה הוי הצעין צעלמו היתר, דמלד עלמו לריך שיועיל לו שחיטה.

(ואולי י"ל עפ"י ה"ל בזה דכתבו הפוסקים גבי האי דינא דרב משרשיא "והוליד" דמה שכתבו הצ"ח והש"ך דהוא לאפוקי כשנשחטה האם דמהני לי' שחיטת אמו אינו מוזן הרצותא לכאורה, דאטו מי גרע מכן ח' או ט' מת דאע"ג דלאו צר שחיטה הוא מלד עלמו, אפ"ה מהני לי' שחיטת אמו, ולאחא אולי י"ל דהכוונה לאפוקי להושיע פיו למעי אמו כשלא נשחטה.

ובהקדם מה שהקשיתי לכאורה בזה דאיתא צצילה ד"ו גבי אפרוח שנולד ציו"ט אמרי לי' ר"כ ור"א לרז וכו'

מה בין זה לעגל שנולד ציו"ע. ומצואר מזה דעמא דכחיל ומחיר עאלמו בשחיטה דקאמר, המחיר באפרוח, שייך גם בעגל מדפריך מיני רק לרצ. והקשיתי להסוצרים דוצחת ואכלת אינו איסור עשה וליכא צצשר חי רק איסור אמה"ח, וזה הא מצואר צס"פ גיד הנשה [דק"ג ע"א, כשנעפרה ציליאת רוצו] דאיסור אמה"ח אינו חל עד שיוולד, וא"כ איך יתכן גבי עגל עמא דכחיל ומחיר עאלמו בשחיטה, הרי הלידה לא הביאה לו היתר שחיטה לצד כי אם האורך שחיטה והתירו יחד, דמקודם לא הי' לריך שחיטה כלל, וא"כ איך יועיל צמגו למקלה דהי' חסור צו מקודם, ורק באפרוח דחסור קודם שילא לאויר העולם משום שרץ כמצואר צצרייתא שס ע"צ הוא דשייך צו טעם זה. וצשלמא אי וצחת ואכלת הוי איסור עשה א"ש עפמס"כ התוס' צצצעות דכ"ד [ע"א ד"ה האוכל צצילה ציום הכיפורים פטור] דאיסור זה איכא גם צמעי אמו. וכאשר הקשיתי זה להגאון מופה"ד מוכר"ר יהושע יהודא ליצ שליט"א אצד"ק צריסק אמר לי ליישב דגם קודם שנולד חסור משום אמה"ח ורק דלא הוי אמה"ח מלד עאלמו רק אצר של אמו, ומשוי"ה כשנולד דהוי אמה"ח דמלד עאלמו, הוי צצ"א עם חלצ וטריפה. וזה נכון מאד א.

ועפ"י הג"ל י"ל דקודם שנולד כיון דלא הוי מלד עאלמו כחי רק משום אמו יש צו איסור אמה"ח, א"כ שוב י"ל צצ"פ הצא על הצהמה דיש לדון צהולד קודם שנולד דינא דצו"ג להתירו צלא שחיטה, ומשוי"ה כתצו דוקא וכוליד. אך עדיין ל"ע צזה, די"ל דכ"ז שהוא צמעי אמו וצגדר ירך אמו, לא מטעם גורם דאמו, אחינו עליה, ול"ע צזה). וצני הרצ מו"ה יעקב שי' העיר על סצרה צו מהא דצצכורות ד"ז מצואר צהכ"א דמאן דשרי עמא שנולד מן הטכור ועיצורו מן הטמא הוא משום דס"ל צו"ג מותר. חולם צאמת ניחא דכיון דעמא שנולד מן הטכור ועיצורו מן הטכור ודאי מותר א"כ שוב צעיצורו מן הטמא י"ל צי צו"ג. דכיון דצסי' עומאח לחוד לא הוי חסור כ"א כשנולד ג"כ מטמא, א"כ שוב הוי כמו שהצעין עאלמו היתר הוא כיון דסי' עומאח לחוד צלתי שנולד גם מטמא אינו חסור. ולא דמי כלל להכיה דולד דצ"פ הצא על צהמה מעלייתא לענין למישרי צלא שחיטה דכתצתי לעיל

א. ע' תוס' זבחים דפ"ד ע"ב ד"ה מוציא אני כו', סברא דומה לענין ולדות קדשים.

סימן טו

בענין אין מבטלין איסור לכתחילה

לב"א יקירי המל"ח שי'.

ע"ד לשון תשובת הריב"ש [סי' שמ"ט] הוא צאמת מוקשה לכאורה, ומה שר"ה לומר א משום אעל"מ או משום כל שתיצתי, אם כן צמכוין לצטל אמאי שרי צדיעצד. וצאמת לא שייך כאן כלל אעל"מ כיון דלא צעי מעשה דילי, וכמו שכתצו התוס' צתמורה שס ליישב צצורם חוץ צכור. וגם לפ"מ דס"ל להתוס' צקושייתם שס ג"כ י"ל דלא שייך צציעול אעל"מ כמוצו.

וע' עוד צתוס' תמורה שס שכתצו דמכ"ח לא שייך ג"כ כל שתיצתי צצורם, אך צזה הא מחולקים התוס' דחולין דקט"ו עם התוס' דתמורה, אך צלא"ה ע"כ לא שייך כאן כך דכל שתיצתי וכמו דמוכרח מהא דשרי צדיעצד צמכוין לצטל.

ולכאורה יש מקום לתרץ דצריי דזה אם האיסור רק צמכוין לצטל ודאי לא שייך צי כל שתיצתי (או אעל"מ) כיון דאין האיסור והתיצוצ צהמעשה עאלמה, רק צהצטרף לה הכוונה לצטל, (משא"כ אם נאמר דהאיסור הוא גם צלא נחכוין לצטל). אך (מלצד דכל כי האו הו"ל לפרושי), ז"א דגם א"י דהאיסור גם צלא נחכוין לצטל, מ"מ הרי הוא רק ציודע שיותר האיסור ע"י הציעול (רק אף שלא הי' כוונתו צצציל זה), וא"כ נימא ג"כ דלא שייך צי כל שתיצתי או אעל"מ, משום דלא הוי האיסור והתיצוצ צהמעשה עאלמה, רק צהצטרף לה ידיעתו מדיון ציעול. וצודאי אין לומר דאם האיסור גם צלא נחכוין לצטל אז צאמת גם צצלי ידע מענין ציעול ג"כ נקרא המעשה עאלמה איסור, אלא שעצר עלי' צצוגג, משוי"ה שייך שפיר כל שתיצתי דא"כ גם צנעשה ממילא

א. כוונתו לדברי מקבלי התשובה בהסבר הריב"ש.